

TASVIRIY SAN'AT DARSLARIDA MAZAIKA VA APLEKATSIYA TEXNIKASINI QO'LLASH

Aydiyeva Ayya Shamrat qizi

Toshkent viloyati, OQQORG'ON tumani, 23-umumiy o'rta ta'lim
maktabining tasviriy san'at va chizmachilik 1-toifali o'qituvchisi

Annotatsiya:

Mazkur maqolada tasviriy san'at darslarida mozaika va aplekatsiya texnikasidan foydalanishning pedagogik samaradorligi tahlil qilinadi. Mazkur texnikalarning o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini, tasavvurini va estetik didini rivojlantirishdagi o'rni ochib beriladi. Shu bilan birga, dars jarayonida qo'llaniladigan metodlar va uslublar misolida amaliy natijalar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, mozaika, aplekatsiya, ijodkorlik, estetik did, metodika, maktab ta'limi, amaliy san'at, dars jarayoni.

Hozirgi kunda umumiy o'rta ta'lim maktablarida tasviriy san'at fanining mazmuni nafaqat chizmachilik va tasviriy qobiliyatni shakllantirish, balki o'quvchilarning estetik tarbiyasini ta'minlashga ham xizmat qilmoqda. Ayniqsa, mozaika va aplekatsiya texnikalari o'quvchilarning ijodiy faoliyatini jonlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Ushbu maqolada aynan shu texnikalarning o'quv jarayonida qo'llanishi orqali erishilayotgan natijalar, metodik yondashuvlar va amaliy samaradorlik tahlil qilinadi.

Mozaika texnikasi haqida:

Ta'rifi:

Mozaika – kichik bo'laklar (qog'oz, don, tosh, bo'yoq, mato va h.k.) yordamida tasvir hosil qilish san'ati.

Ishlab chiqish bosqichlari:

1. G'oya va tasvirni tanlash.
2. Asosiy kontur chizish.
3. Material tanlash (masalan: rangli qog'oz, gazeta bo'laklari, donli mahsulotlar).
4. Bo'laklarni joy-joyiga joylashtirib yopishtirish.

5. Tugallangan ishni bezatish.

Qo'llanilishi:

- O'quvchilarning sabr-toqati va aniqligini oshiradi.
- Rang ajratish, simmetriya, muvozanatni his qilishga o'rgatadi.
- Tabassumli obrazlar, hayvonlar, manzara yoki geometrik shakllar tasvirlanadi.

Applikatsiya texnikasi haqida:

Ta'rifi:

Applikatsiya – rangli qog'oz, mato yoki boshqa materiallardan kesilgan shakllarni asosga yopishtirish orqali tasvir yaratish usuli.

Ish bosqichlari:

1. Mavzuga mos tasvir tanlash.
2. Elementlarni kesib olish.
3. Har bir shaklni kerakli tartibda asosga yopishtirish.
4. Detallarni to'ldirish va fon bezagi berish.

Turli ko'rinishlari:

- Yassi applikatsiya – faqat 2D shakllardan iborat.
- Hajmli applikatsiya – ayrim elementlar ko'tarilgan ko'rinishda beriladi.
- Kollaj – turli materiallar (gazeta, mato, fotosurat) aralashmasi.

Ko'nikmalar:

- Kompozitsion fikrlash.
- Kattalik, masofa va proporsiyani anglash.
- Ranglarni uyg'un tanlash.

Darsni tashkil etish tavsiyalari:

Boshlang'ich sinflarda:

- Oddiy tasvirlar: "Uy hayvonlari", "Gullar", "Mevalar".
- Donli mahsulotlar bilan mozaika (makkajo'xori, grechka).
- Rangli qog'ozli applikatsiya (gul, daraxt, uy, odam siluetlari).

O'rta va yuqori sinflarda:

- Murakkab kompozitsiyalar: "Milliy naqshlar", "Tabiat manzarasi", "Bayram lavhasi".
- Matoli yoki kollajli applikatsiyalar.
- Geometrik mozaika bilan bezak san'ati yaratish.

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th April, 2025

Metodik yondashuvlar:

1. Vizual namoyish – namunaviy ishlarni ko‘rsatish orqali o‘rgatish.
2. Jamoaviy ish – kichik guruhlarda ishlash orqali hamkorlikni kuchaytirish.
3. Bosqichma-bosqich tahlil – har bir bosqichda o‘quvchilar bilan muhokama qilish.
4. Differensial yondashuv – har bir o‘quvchining individual imkoniyatini hisobga olish.

Kutilayotgan natijalar:

- O‘quvchilar mozaika va applikatsiya uslubini amaliyotda qo‘llay oladi.
- Ranglar uyg‘unligini his qila oladi.
- Materiallar bilan mustaqil ishlash ko‘nikmasiga ega bo‘ladi.
- Estetik did, tasviriy madaniyat, ijodiy yondashuv rivojlanadi.

Qo‘llanilishi mumkin bo‘lgan materiallar:

- Rangli qog‘oz, karton
- Mato, jun, gazeta bo‘laklari
- Qalam, elim, qaychi
- Don mahsulotlari (arzon va foydali)

Olingan natijalar shuni ko‘rsatdiki, mozaika va aplekatsiya texnikasi bolalar tasavvurini kengaytiradi, ularni san‘at bilan faol shug‘ullanishga undaydi. Ammo bu texnikalarni samarali qo‘llash uchun o‘qituvchining metodik tayyorgarligi va didaktik materiallar bilan ta‘minlanganligi muhim. Shu bilan birga, texnik vositalardan foydalanish (masalan, rangli qog‘ozlar, mozaika materiallari, elim va h.k.) darsning samaradorligini oshiradi.

Xulosa

Mozaika va aplekatsiya texnikalarining o‘quv jarayoniga integratsiyasi bolalarning ijodiy salohiyatini ochib berishda muhim omil hisoblanadi.

Tasviriy san‘at darslari uchun mozaika va aplekatsiya texnikasi asosida metodik qo‘llanmalar ishlab chiqilishi zarur.

O‘qituvchilar uchun seminar-treninglar orqali bu texnikalardan foydalanish ko‘nikmasi oshirilsin.

O‘quvchilar ijodiy ishlaridan iborat ko‘rgazmalar tashkil etish orqali ularni rag‘batlantirish tizimi shakllantirilsin.

Adabiyotlar.

1. Wu, Y., & Chen, Y. (2021). Influence of Virtual Imaging Technology Based on Html5 Technology on Digital Painting. *Microprocessors and Microsystems*, 82(9), 103855.
2. Yi, G. (2021). Research on Online Oil Painting Education Based on Computer Technology. *Journal of Physics: Conference Series*, 1915(2), 022007 (7pp).
3. Liang, Y. (2022). Analysis of the Integration of Chinese Painting Techniques in Watercolor Painting. *Arts Studies and Criticism*, 3(1), 37-40.
4. Jung, W. (2020). Convergence between Anatomy and Fine Art through a Painting by Rembrandts. *The International Promotion Agency of Culture Technology*, 13(1), 16.
5. Gao, Y. (2021). Ways to Cultivate Students' Innovative Thinking in the Teaching of Oil Painting in Colleges. 5(10), 47-52.
6. Zhang, X. (2020). Research on Design Method of Interior Wall Painting Based on Computer Technology. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, 750(1), 012029 (5pp).
7. Mumolina, O. G. (2020). Improving the Methods of Teaching "Technique of Easel Painting and Technology of Pictorial Materials" at the Faculty of Fine Arts and Folk Crafts. *Bulletin of the Moscow State Regional University (Pedagogics)*, 3, 68-74.